

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Nagy-Péterfia-utca 977.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyhi hivatal.</p>
--	--	--

Tartalom. Segéd- és időközi lelkészek ügye. Kálmán Béla. — Tárcza. Két imádság és egy ének az ószövetségi apokryphus könyvekből. Sólyom Lajos. — Közügyeink. Rövid észrevétel Biki Károly lelkésztársam viszonzására. Segesvári József. — Nekrológ. Stahl Ede. Baráttól. — Irodalom. — Különlélek. — Szerk. posta. — Hirdetések.

Segéd- és időközi lelkészek ügye.

T. Szerkesztő Ur!

Ha időszerűnek, helyesnek és méltányosnak találja t. Szerkesztő úr a magam és kollegáim ügyében, az alantabb megírottaknak nyilvánosságra való hozatalát; ha úgy véli, hogy az összeülendő zsinat a segéd- és időközi lelkészek érdekében még hozhat valami hasznosat: akkor ez épen ezzel foglalkozó cikket becses lapjában közölni, egyszermind nagybecsű észrevételeit reája megtenni kegyesen méltóztassék.

Két ok, a mi írásra ösztönzött: egyik az ép, munkabíró káplánok fizetésének felebb emelése és rendezése; másik a szolgálatra képtelenné vált segéd- és időközi lelkészek segélyezése.

1. Általánosan elismert dolog, bővebb bizonyításra nem szorul, hogy úgy az észszel, mint a kézzel dolgozó segédek közül, egynek sincs oly kevés fizetése, mint a segédlelkészeknek, és mégis e kevés díjazás dacára is elvárják, sőt megkövetelik tőle, hogy „jótekonny czélokra áldozzék, az ilynemű mulatságokból ne hiányozzék és tisztességesen ruházkodjék“. Különben ne vegye rossz néven, ha többen vonakodnak vele végig menni az utcán, mivel nincs úgy öltözködve, mint egy gentleman. Azt hiszem, hogy ezen ok is épen elegendő a fizetésnek felebb emelésére, melynek is megváltoztatására még több körülmény szól, nevezetesen:

Általános a panasz az iránt is, hogy sok lelkész azért idegenkedik a káplántartástól, mert úgy ő, mint családja,

fél az ifjú tiszteletes úr természetétől. S különösen a koszt az, a mi a legtöbb kellemetlenséget okozza; igen, mert a káplán úr nagyon válogatós az ételben, most ezt nem eszi, majd az nem kell neki, pedig lehet, hogy szegény feje épen orvosi rendeletre teszi, de azért ki van mondva rögtön reá az ítélet, hogy az ifjú tiszteletes úr egy különöz, egy kiállhatatlan természetű ember. Hogy tehát a segédlelkész, a lelkész családon nyűg, teher ne legyen, legheylesebbnek vélném, ha a koszt helyett is — a mint ez itt Peregén és Gyulán stb. van — készpénz fizettetnék a segédlelkészeknek. Szerintem a békés együttlakásra és élésre, legbiztosabb mód az együtt nem élés. Városon kapna a kosztért a segédlelkész 250 frtot; falun 200 frtot. A lelkészi teendők elvégzéséért kivétel nélkül minden helyen 100 frtot, az 5000 lelket meghaladó egyházban pedig ezen kívül hetenként egy temetési stólat.

Az 1-ső és 2-od osztályú egyházak lelkészei, a fizetésnek e módosítását minden megszorítás nélkül könnyen megtehetik; a 3-ad és 4-ed osztályú egyházak lelkészein pedig — kiknél a segéd tartás mindenesetre nagyobb gondal jár, és nem bűnök, hogy nem fényes egyházba jutottak be — az által kívánnék segíteni, hogy a törzsfizetést tevő 100 frtot a segédlelkész részére, az egyházi közalapból utaltatnám ki. Azt hiszem, hogy ezzel céljától nem térne el a domesztika. Meleg hangon ajánlta a kápláni fizetésnek a domesztikából 100 frtra való kiegészítését épen egy évvel ezelőtt nagytt. Szarka Tamás lelkész úr is, de az meg nem hallgattatott, a zsinatig fel nem jutott. — Hasonlóképen hajótörést szenvedett nagytt. Szeremlei Sámuel lelkész úrnak a zsinaton tett azon indítványa, hogy az „5000 lelket meghaladó egyházak segédlelkész-tartásra köteleztessenek; a 8000-en felüliek még több parochialis körökre oszoljanak“ pedig többenemű czélszerűsége mellett ez az, a mi a káplánok helyzetén nagyon sokat javított volna. Ez által szaporodott volna egyfelől a pa-

rochiák, fogyott volna másfelől a segédlelkészek száma, és a mi fő, a szolgálati idő 8—10 évről leszállott volna 4—5 évre. Nem öszülni és kopaszodni kezdő fővel, nem lankadt erővel, hanem ifjúi hévvel fogott volna akkor munkájához az új lelkész, így azonban nem lehet rajta csodálkozni, ha a hosszas várakozásnak reménytelensége, a sok fáradságnak eredménytelensége kioltja is kebléből a pálya iránti lelkesedés tüzt.

2. Annyi különféle segély- és jótékony egyletek vannak már, hogy egyhamar nem is lehet őket elszámolni. Vannak kórházak, különféle nyugdíjak, iparegyletek, sőt van rabsegélyző egylet is, de olyan intézmény, mely szerencsétlenség esetén a segédlelkészeket gyámolítaná, még olyan nincs! Pedig az Ur „ő nekik sem adott változhatatlan erősséget“. Mi magunk segédlelkészek ilyen önszegélyző egyletet csekély jövedelmünk miatt megteremteni és fentartani képesek nem vagyunk! Nincs is rá szükség, ott van a domesztika, a munkaképtelenné vált segédlelkészek segélyezését is igen könnyen be lehetne foglalni a 217. §-nak c) rovatába. Egy-két segélyezés által sem el nem forgácsolódna, sem tönkre nem menne az a domesztika!

Ennyi, mi szívemet nyomta, ennyi, minek elmondására a magam és kollegáim érdekében vállalkoztam. Lehet, hogy túlszinte hangok, de igazak és a helyzet kellő megvilágítására nézve épen szükségesek. — Hogy pedig eredményt is hozzanak, nekünk segédlelkészeknek jól felfogott érdekeink kívánják, hogy e tekintetben tiszteletteljesen kérjük meg azokat a nagytekintélyű bölcseket, kik törvény alkotására vannak hivatva. Hisz meg vagyunk írva: „kérjétek és megadatik, zörgessetek és megnyittatik“, — de meg „néma gyermeknek anyja se érti szavát“. Már pedig, azt hiszem, hogy panaszanak, gondolatának s nézetének kifejezésére egy segédlelkész is jogosítva van.

Kispeleg, 1892. szept. 17.

Kálmán Béla,
ev. ref. segédlelkész.

* * *

Kiadtuk e cikket, nem azért, hogy az abban kifejtett óhajítások a zsinat elé jussanak, mert ez jövő hónapban leendő ülészakában tudomásunk szerint már csak az iskolaügygel fog foglalkozni, — hanem azért, hogy folyton ébren tartsuk egyházi közönségünk figyelmét a segédlelkészek esakugyan nem irigylendő állapota iránt.

A cikkekre részletes észrevételeket, legalább most, tenni nem szándékozom, de egy, talán jó tanácsot adok.

Csak szellőztessék a t. segédlelkész urak az őket közvetlenül érdeklő ügyeket minél gyakrabban. Ha tulságokba nem mennek, lapunk is mindig rendelkezésükre álland. Azután valamely úton egy közös kérvényt állapítván meg, terjeszszék ezt föl az egyházkerületekhez s ezek útján a konventhez. Ily

módon a domesztika segélyét is meg lehetne valószínűleg nyerniök.

Csak nyugodt türelem s a helyzettel számolni tudó higgadtság legyen aztán vezérelvök! Így haladhatnak, mert támogatni fogja őket egyházunk minden komoly gondolkozású embere.

Szerkesztő.

Tárcza.

Két imádság és egy ének az ószövetségi apokryphus könyvekből.

Valamelyik este Luthernek 1545-ben kiadott bibliafordításában lapozgatván, a Makkabeusok II. könyvének zárszava után a következő „Előszó“-t találtam: „Itt következnek egyes oly darabok, melyeket mi nem akartunk a Dániel próféta és Eszter könyvében németre fordítani. Mi az ilyen búzavirágokat kiteptük, — mivel a héber Dánielben és Eszterben nincsenek meg, — de hogy mégis el ne vessződjének, ide, egy külön fűszeres kertecskébe vagy ágyba ültettük, mivelhogy sok jó, különösen a dícséret — Benedicite — található benne“. Két bűnbánó és esedező imádságot, meg egy dícsőítő éneket találtam a szakasz végén, melyeket lefordítva itt közlök, hogy bár — részben a Luther nyelvének régisége által indokolható — fogyatékos fordításban, olvashassák azok, kik az ilyen régiségek iránt érdeklődnek, és a kiknek az ószövetségi apokryphus könyvek ritkasága miatt nem volt még alkalmuk e szép imádságokat és éneket eredetiben vagy csak fordításban is olvashatni.

Az első imádságra, melyet Manassé király szerzett, utalást találunk II. Krón. 33.-ben, mely részben a Krónikaíró, miután előadja azt, hogy Ezékiás fia Manassé (ki 696—640 táján uralkodott) bálványimádóvá lett és több gonoszsgot követett el, mint a pogányok, s hogy e miatt az Ur akaratából az assyruok vasra verve vitték el Babylonba, azt mondja a 12. és 13. versben: „Mikoron pedig volna nagy erős fogságban, az ő Urához Istenéhez fohászodék, és magát igen megalázá az ő atyáinak Istene előtt, és könyörgé néki: és megkegyelmeze néki és meghallgatván könyörgését, meghozá őt Jeruzsálemba az ő országába. Akkor ismeré meg Manassé, hogy az Ur volna az igaz Isten“. Ide, II. Krón. 33., 13-a után következnek tehát ez imádság szent könyvünkben.

Ezen első imádság szövege — címével együtt — a következő:

„Juda királyának, Manassének a babyloni fogságban mondott könyörgése.

Mindenható Ur, a mi atyáinknak, Ábrahámnak, Izsáknak, Jákóbnak és az ő igazi magvának Istene! Te teremtetted az eget és a földet és mindazt, a mi abban van. És te erősítetted meg parancsolatoddal a tengert, és te zártad be és erősítetted meg a mélységet, hogy tiszteljék a te félelmes és dícső nevedet. Remegni kell mindenkinek te előtted s félni a te nagy hatalmadtól. Mert elviselhetetlen a te haragod, melyet a bűnösökre fordítasz. De a te könyörületességed — úgy ígérted — megmérhetetlen és kitudhatatlan. Mert te vagy az Ur, a legnagyobb az egész föld felett, nagy türelmű, felettébb kegyelmes és nem bünteted örömet az embereket. És a te jósgod szerint lakolást ígértél a bűnök bocsánatára.

De mivel te az igazak Istene vagy, nem rendelted e lakolást az igazakra, Ábrahámra, Izsákra és Jákóbra, kik nem vétkeztek ellened. Én pedig vétkeztem, és az én vétkem több, mint a tenger fővénye és meghajoltam én a nehéz vasbilincsek alatt. És nincs semmi panaszom, azért, mert én a te haragodat felgerjesztettem és nagyot vétkeztem te ellened azzal, hogy ilyen szörnyű dolgot s ilyen sok bosszankodást okoztam.

Azért ímé meghajlítom az én szívemnek térdeit és kegyelemért könyörgök hozzád, Uram! Óh Uram! Én vétkeztem, igen, én vétkeztem és beismerem az én gonosz tetteimet. Könyörgök s esedezem, bocsáss meg nekem. Óh Uram! bocsásd meg nekem azt. Ne hagyj engem elveszni az én bűneimben, s ne hagyj, hogy a büntetés örökké rajtam maradjon. Hanem segíts rajtam, méltatlanon, a te nagy könyörületességed szerint, úgy én egész életemben dicsérni foglak tégedet. Mert téged dicsér minden, égnek Ura, és téged kell hirdetni mindörökké. Amen.

Közli

Sólyom Lajos,

ev. ref. segédlelkész.

(Vége köv.)

Közügyeink.

Rövid észrevétel Biki Károly lelkésztársam viszonzására.

A nélkül, hogy a vitát, melyet nem én provokáltam, — melyben tehát nem támadónak, hanem csakis védekezőnek tekintethetem, — tovább folytatni akarnám, szabad legyen részemről végszóképen s nevezett lelkésztársam megnyugtató-sára megjegyezni, miszerint:

1. Az interpellációra adott válaszómban megnevezett négy lelkész közül, arról, hogy márcz. 15-én egyik vagy másik felolvasást tartott volna, semmi tudomásom nem volt s így ezért senkit meg sem róvhattam, annyival inkább, mert magam is tartottam már nem egyszer, s ha Isten éltet, ezután is tartani fogok márcz. 15-ikén nemcsak alkalmi imádságot, hanem beszédet is a templomban, ha ez e nap vasárnapra esik, — hétköznapokon faluhelyeken ennek, hallgató közönség hiányában, nem levén értelme. Csakhogy „est inter et inter“, — márcz. 15-ike a nemzeti újjászületés emléknapja, nem pedig pártünnep!

Ilyen kárhozzátást tehát én sem a gyűlésen, sem azonkívül soha sem mondtam, sőt midőn a gyűlésen valaki felvette, hogy „hát márcz. 15-ikét miért viszik be a templomba?, erre úgy én, mint mások is többen ezt feleltük: „az más, az nemzeti ünnep, nem pártünnep“.

Ez a gyűlési episod pedig nem is az én válaszómban folytán, hanem az azzal kapcsolatosan fölemlített azon szándék folytán merült fel, hogy a pártlobogót ott a templomban akarják felavatni.

2. Abban igaza van Biki Károly lelkésztársamnak, hogy az interpellációra adott válaszómban tudomásul vétele elnökileg nem mondatott ki határozatképen, — de ez talán csak nem az én hibám? Vagy talán saját válaszómban tudomásul vételét a közgyűlés által, önnönmagamnak kellett volna dekretálni? No én ezt nem tartottam volna korrekt eljárásnak.

Az azonban tény, hogy a válaszóhoz úgy az interpelláló,

mint mások is többen hozzá szólván, azt mindnyájan tudomásul vették, ellene pedig senki sem szólván, az eredmény mégis csak az, hogy a válasz tudomásul vétetett.

3. A mi végre multkori védekezésemnek ama kifejezését illeti, hogy én „az olesó népszerűséget nem keresem“: biztosítom Biki K. lelkésztársamat, hogy ezzel ő reá legkevésbé sem czéloztam. Mert ha valakit képviselőjelöltnek léptetnek fel a rendesen korlátolt anyagi viszonyok közt élő ref. papok közül, ezt én minden esetben nagy megtiszteltetésnek, azon esetben pedig, ha megválasztatván, hivatalát, megszokott foglalkozását, lakhelyét és családját éveken keresztül hetekig, hónapokig oda kell hagynia, nemcsak hogy nem olesó, de sőt nagyon drága népszerűségnek és nagy áldozatnak tekintem. Olesónak azt szoktuk nevezni, a mihez könnyen, áldozat, munka és fáradság nélkül juthatunk. Az ily olesó népszerűség az, a mire én nem vágyakozom, sőt azt tartom igazi jellemnek, ha valaki meggyőződéséért vagy kötelessége teljesítéséért, ha kell, még népszerűségét is kész feláldozni.

A törvény magyarázatába nem bocsátkozom, mert ahhoz nincs jogom, — az én tisztem, míg hivatalban vagyok, csak a törvény alkalmazása. Hogy pedig helyesen alkalmaztam-e a törvényt akkor, midőn a választási mozgalmakban való nagy részvét és pártklubbozás folytán oly hírlapi dulakodás keletkezett, melyben nemcsak lelkész világi embert s a világi viszont a lelkészt kölesönösen lerángatta, hanem ennek felette ad majorem Dei gloriam egyik-másik lelkésztársunknak még „fakó palástja“ is meg lett szellőztetve a profán hírlapokban, hogy rajtuk nevéssenek: ennek megítélését az olvasó közönségre bízom.

Béke velünk!

Segesvári József.

Nekrológ.

Stahl Ede 1838—1892.

Városunk kisednevelésének ügyét nagy csapás érte. Stahl Ede belvárosi kisednevelő f. hó 17-én hosszas szenvedés után elhunyt.

A megboldogult 28 éven át volt a kisednevelésnek Debreczen városában buzgó és hivatott munkása. Azon időben lépett ő a nevelésügy terére, midőn vajmi kevesen találták kedvesnek ezt a pályát, mely fárasztó munkája mellett a megélhetést is alig biztosította.

Debreczenben született 1838. november 26-án porosz eredetű magyar szüléktől. Szülei lutheránus vallásúak voltak, de gyermekeik már kis korukban a református vallásban neveltettek, s a megboldogult is 15 éves korában kikeresztelkedett, keresztapja Szekeres Pál főiskolai tanár volt.

Tanulmányait a debreczeni főiskolában végezte. Szülei papot akartak fiukból nevelni, de a vidám, természetes kedélyű ifjút hajlamai más tőrre vonzották. Szülei kívánságára elvégezte a theológiát, de ennek végeztével, hajlamát követve, 1860-ban ápril hó elején a megüresedett érsemlyéni rektori állást foglalta el.

Ifjú kedélylyel és lelkesedéssel lépett a tanítói pályára, mely ma is még oly rögzös, hát még azon időben, midőn a tanító munkáját megbecsülni vajmi kevesen tudták! Munkájában buzgó támogatóra és biztatóra talált az akkori érsem-

lyéni földbirtokosság intelligens osztályában, köztük Fráter Béla és Nagy György, jelenleg állami jószágigazgató földbirtokosban, kiknél nevelői alkalmazást is nyert. Négy évig volt semlyéni rektor, s ezen idő alatt megösmertette a lakossággal az iskoláztatás jelentőségét, felvirágoztatta az iskolát.

1864-ben pályázat hirdettetett a debreczeni, még akkor egyetlen városi kisdedővi állásra. Nem nagy reménnyel, de a honvágytól indítva, pályázott, és megválasztatván, a semlyéniék sajnálatára Debreczenbe költözött.

Mily állapotban találta ő a kisdednevelés ügyét Debreczenben? A közönség még az iskolák szükségét sem ismerte, s az óvodákat meg épen nem látta szükségesnek. Alig volt néhány növendéke; felszerelés a tanításhoz pedig épen semmi.

Hosszas fáradozás után részint a kor haladása, részint a városi hatóság segédkezésével sikerült a közönséggel megkedveltetni a kisdedővoda intézményét, s 28 év alatt, — bár egy belvárosi kisdedővodának meg nem felelő épületben, — de meglehetősen felszerelt intézetben a növendékek száma 260—270 napi létszámra növekedett.

De most már elhunyt a kisdedek barátja s eltemettetett f. októberhó 19-én, koporsója felett, melyet nagy intelligens közönség részvevő érzelmekkel, bánatos kebellet állott körül, osztova az özvegyen maradt nő gyászában s Stahl Géza városi mérnök fiú bánatában, az elhunynak régi jó barátja, Tabajdi Lajos szatmári lelkész mondott remekül előadott, igazán gyönyörű imádságot.

Nyugodjék az elhunyt hű ember esőndesen, békében a föld altató kebelén.

Barát.

Irodalom.

Latin olvasókönyv Cornelius Nepos után a gymnasium III. osztálya számára. Készítette, praeparatióval és szótárral ellátta Sinka Sándor, gymn. tanár a debreczeni ev. ref. főiskolában. Debreczen, 1892.

(Vége.)

Nepos 25, reánk maradt életrajzából 12-öt ad; azokat, melyeket a történelmi ismeret s általános műveltség gyarapítására legfontosabbaknak ítél. Eljárásában Ortman, Vogel-Jahr és Jurenka kiadásai után indult. Az életrajzokat chronologiai rendben sorakoztatta, Solon, Pisistratus, Pisistratus fiai s Perikles — nagyobbára Justinusból merített — életrajzaival meg bővítette, hogy a tanuló Görögország történelméről, különösen annak fénykoráról kapcsolatos ismereteket, s a mennyire lehet, egységes képet nyerjen.

Görögország fénykorát Nepos életrajzaival megvilágítani: szép és helyes törekvés. De más kérdés, hogy mennyit lendített ezzel Nepos használhatóságán? Ha elolvastathatók mindazon életrajzokat, melyek Görögország fénykorára világot vetnek: úgy nagyon sokat. Ez azonban Phaedrus olvasása mellett — kit, ha rajtam állana, Corneliusért soha fel nem áldoznék — teljességgel lehetetlen. Az a 2, 3 vagy 4 életrajz, mit Neposból olvastatunk (l. a mult évi értesítőket!), valami nagy világosságot nem vet Görögország történetére, ha még úgy megválogatjuk is őket, a mint eddig nem tettük. Mert hogy az életrajzok megválasztásában egyik szempont a fejezetek számára s terjedelmére volt tekintettel: azt onnan merem állítani, mert a legrövidebb életrajzok majdnem mindenik érte-
sítőben szerepelnek, a leghosszabbak pedig nagyon kevésben.

Sinka Sándor kiadásának meglesz első sorban az a haszna, hogy az életrajzok helyesebb szempontból való megválasztására serkenti a tanárokat; mert az a 2—3 életrajz is többet ér, ha vonatkozásban van egymással.

Sokkal gyümölcsözőbb lesz azon munkája, melylyel az egyes életrajzokat átdolgozta: az adatbeli s chronologiai tévedéseket kiigazította, az esemény évének számát a szélen folytonosan és pontosan megjelölte s minden fejezet élén röviden összefoglalta — magyarul — annak tartalmát. De leghálásabban lesznek a tanulók azért, hogy egyik-másik életrajzot érdekesebbé, vonzóbbá tette s könyvéhez terjedelmes phraseologiai s megfelelő szótárt csatolt. Egy-egy életrajza majdnem kétszerakkorára nőtte ki magát, mint az eredeti; még pedig nem lényegtelen töltelékekből, hanem a dolog megértésére szükséges történelmi adatokból, az egyénre nézve jellemző hiteles vonásokból, mulatságos anekdotákból. Ezen az úton helyes tapintattal tovább ment, mint külföldi példái. Kár, hogy még tovább nem ment. Mert utóljára is nem csak az a fődolog egy átdolgozott Corneliusban, hogy mentől többet adjon Corneliusból, hanem, hogy az mentől jobb legyen.

A 88 lapra terjedő praeparatiót függelékben csatolja a szöveghez. Legbecesebb része mindenestre a majdnem teljesnek mondható phraseologia, melylyel, a mint mondja, „a magyaros fordításra való kapataás“ volt célja. Tiszta dolog, hogy nem szavakat, hanem gondolatokat kell magyarra fordítatnunk, a latin phrasist megfelelő magyar phrasissal visszaadnunk. Hogy ebbe a munkába annál könnyebben beleélje magát a tanuló, szerintem helyesebb lett volna a latin phrasis szó szerinti fordítását mindenütt mellőzni; ez majdnem minden esetben magyartalan s a legveszélyesebb nyelvrontásra vezet, mert a magyar észjárás sajátágaiba és törvényeibe ütközik. Tösgyökeres magyar fiúktól, mint a mi-lyenek a mi református tanulóink, már a III. osztályban teljes joggal el lehet várni, hogy ha a latin phrasis minden szavát ismerik, a szó szerinti fordítás mellőzésével egyenesen magyar phrasissal feleljenek. Ebből a szempontból hibáztatom a passivalis magyar kifejezéseket, melyekkel már sűrűbben találkozunk. Ezeknek elkerülésére a latin általános (infinitivusos) kifejezés helyett vettem volna annak a szövegben előforduló specialis alakját s adtam volna azt helyes magyar fordításban; pl. pro legibus haberi = törvény gyanánt tartatni helyett: libido regum pro legibus habebatur = a királyok kényéttartják vala törvényül; secunda fortuna capi = a szerencsétől meglepetni helyett: secunda fortuna adversariorum capti... = meglepte őket ellenségök szerencséje és... etc. A phrasis általános kifejezése más esetekben sem hangzik jól magyarul: speciem alicui praebere = vlmnek ilyen vagy olyan színben feltűnni, male rem gerere = dolgának rosszul folyni, diem supremum obire = végnapjára jutni, causam populi agere = néppártinak lenni, pari fortuna uti = hasonló szerencséjének lenni, causam dicere = alpe-resnek lenni etc.

A szótárban egy-egy szónak több jelentése van ugyan kiírva, de nincs jelezve, melyiket hol lehet alkalmazni. Hogy a tanuló otthon való praeparatiója alkalmával a helyes jelentést kiírhasssa, azt csak akkor lehetne várni, ha a szöveggel teljesen tisztában lenne. Ezt azonban III. osztályú tanulóól nem várhatjuk. Talán be lehetett volna érni a szó alapjelenté-

sével, ígénéél még a vonzat feltüntetésével s a tanár és tanuló együttes munkájára bízni a találó jelentés megállapítását. Hiszen a legtöbb idegen szóban idegen észjárás nyilatkozik, s abban van épen az idegen nyelv tanításának egyik haszna, hogy a tanuló amaz idegen szavakat úgy, mint a mondatokat, a maga eszejárása szerint igyekszik kifejezni, a két nyelvben rejlő fogalmi és gondolati formákat összehasonlítani.

Mindezen apró hibákon azonban könnyű szerrel segíthet tanítás alkalmával a tanár, s ha megjegyzéseimet helyeseknek találja, maga a szerző, a második kiadásban, melyből bizonyára Cornelius Nepos életének s írói munkásságának rövid ismertetése sem fog hiányozni.

Református iskoláink határozottan nyertek a Sinka Sándor olvasókönyvével, mely valószínűleg rövid időn val mennyi társait le fogja szorítani.

Fülep Imre.

Koszorú. Hasznos könyvek tára. Szerkesztik: Szabó Aladár és Kecskeméthy István.

Koszorú cím alatt egy nagyon hasznosnak látszó vállalat indult meg Budapesten, Szabó Aladár és Kecskeméthy István szerkesztésében. A vállalat I. kiadványa egy kis elbeszélés, melyet „Kék meg a Piros“ cz. a. a második helyen nevezett szerkesztő írt.

Végtelenül kedves, megragadó kis elbeszélés ez, azon tartalommal, hogy két testvér közül az egyik, mert Jézus nem gyógyította meg az ő édes anyját, ki meghalt, nem tudott Jézushoz imádkozni, nem tudott benne hinni s gyermekkorában nem tudta Jézushoz vezetni sem a karácsonyfa, sem a husvéti bárány öröme, de később, mikor a szabadságharcz idején vele együtt vitézül küzdő testvérét elesni és meghalni látta, megtért s megtanult imádkozni.

Ismételve mondjuk, hogy ez elbeszélés oly rendkívül kedves, melegen vallásos hangon van írva, hogy a vállalatától, mely ilyen szellemű termékkel lépett föl, a legjobbat várjuk s olesóságánál fogva a legmelegebben ajánljuk.

De szóljon részletesebben mellette a következő felhívás.

„Régi jelszó közöttünk az evangelizálás. Evangelizálni önmagunkat, hogy levetkezzük a sötétségnek cselekedeteit, evangelizálni a családokat, hogy a keresztyéni hit, türelem és szeretet melegágyaivá legyenek; evangelizálni az egyházakat, a társadalmat, hogy végre minden mindenekben a Krisztus legyen. Sokan és sokszor hangoztatták már, hogy ezt az evangelizálást egyszerre mindenütt meg kell kezdeni: magunkon, a családban, a közpályákon, a szószéken és az irodalomban. Sőt azt is sokan nyilvánították már, hogy szükségünk van olyan íratkákra, folyóiratokra, újságokra, melyek az evangélium erősítő és boldogító lelkét bevigyük a családokba, a népnek legfelsőbb és legalsóbb osztályaiba egyaránt. Mi is hangoztattuk ezt többször, sőt egy ilyen újságnak már programját is adtuk a „Prot. E. és I. Lapok“-ban. A mit akkor óhajtottunk, most — Isten segédelmével — meg akarjuk valószínűsíteni. Olyan lapot akarunk olvasó közönségünknek adni, mely szegénynek és gazdagnak, tanultnak és tanulatlanak, öregnek és ifjúnak kellemes és nemes szórakozást, ezzel együtt evangéliumot is nyújtson, és pedig kiváló tekintettel a magyar nemzeti szellemre. De tapasztalataink azt tanácsolják nekünk, hogy lapunkkal ne lépünk egyszerre olvasó közönségünk elé, hanem először teremtsünk neki biztos alapokat. E célból jelent meg e kis füzetke is, melyet az olvasó szíves

jóindulatába ajánlunk szeretettel. Ha ez kedvező fogadtatásra talál s az élet bizonyítani fogja, hogy szükség van rá, követni fogja a másik s azt ismét a másik, és így tovább, mind sűrűbben fognak megjelenni füzetek, és végre, ha a közönség megismerkedett velünk, irányunkkal, célunkkal, eszközeinkkel s bizalmára méltóknak talál: meg fog jelenni lapunk is. Program helyett fogadja a t. közönség ezt az első füzetünket, mely már ha nem eleget is, de sokat mond arra nézve, hogy mit és hogyan akarunk. Annyi legalább egész világos lehet belőle mindenki előtt, hogy mi sem nyereséget, sem dícsőséget nem keresünk, hanem csak a jó ügynek kívánunk szolgálni őszintén. Hallottuk s talán még halljuk is azt az ellenvetést, hogy időszerűtlen vállalatunk megindítása most, mikor a Protestáns Irodalmi Társaság is felvette programjába a népies íratkák kiadását s a Társaság ügyeit vezető bölcs és erős kezeztől minden szépet és jót várunk, s mikor evangélikus testvéreink is szép siker kilátásával indítottak meg ilyen lapot s mikor általában több ilyen vállalatunk is van már. — Hogy jobb volna a már meglevőket erősíteni, mint újabb gyengét létesíteni, az erőket szétforgácsolni stb. stb. Szabad legyen erre kijelentenünk, hogy mi a mienk mellett minden jó ügyet teljes erőnkéből támogatni akarunk a nekünk adatott erő szerint, sőt vállalatunknak sincs más célja, mint minden jó ügyet támogatni. Az erőket nem forgácsoljuk szét, sőt gyarapítani akarjuk. Vagy szétforgácsolják-e a patakok s kicsi folyók a hatalmas Duna erejét? Sőt azok táplálják. Mi is egy olyan kis patakot akarunk buzogtatni, mely az evangélium tiszta forrásából fakadva, üde vízával megöntözzé a paloták üvegházait s a kunyhók virágos kertjeit. És ki tagadhatná, hogy ha minden kertet meg akarnánk öntözni, — pedig erre komolyan kellene igyekeznünk, — még több ily vállalatra is szükség lenne édes hazánkban? Mindezeknél fogva azt hisszük, számíthatunk mindazok támogatására, kiknek szívében a keresztyén szeretet lelke él. Kérjük is a tisztelt közönséget a jó ügy nevében, terjeszsze füzetünket, támogasson bennünket, megdölváu, hogy ideje lenne nekünk az álomból immár felébrednünk. Budapest, 1892. október. Szabó Aladár, Kecskeméthy István. A „Koszorú“ első füzetének ára 8 fillér (4 kr). 25 példány ára 1 korona és 80 fillér (90 kr). 50 péld. ára 3 korona és 40 fillér (1 frt 70 kr). 100 példány ára 6 korona (3 frt), ezen engedményen kívül 25 példányon felül bérmentes küldés. Megrendelések intézendők: Rózsakálmán és neje könyvkiadóhivatalába Budapesten“.

„Protestáns theol. Fakultás“ cím alatt egy füzetecske érkezett kozzánk, mely „külön-lenyomat a Kolozsvárból“, írta A—Z. A kis vitaírat Nagy-Enyed ellenében Kolozsvárnak fogja pártját s minden oldalról megvilágosítja ezen érdekes kérdést, a Kolozsvárott felállítandó theol. fakultás ügyét.

„Egyházpolitika prot. szempontból“. Írta Fejes István, s.-a.-újhelyi ref. lelkész. „Külön-lenyomat a S.-Pataki Lapokból. Szerzőjéhez méltó tanulmány, mely behatóan tárgyalja a vitás napi kérdéseket, visszaütés azokat a szemérmetlen vádak, melyekkel bennünket az ellentáborban illetnek. Ára 40 kr. — Ajánljuk.

Értesítés. Több oldalról érkezett hozzám levéllileg kérdés kiadandó „Köznapimáim“ érdekélen. Minden

egy levélre külön nem válaszolhatván, hírlapilag nyugtatom meg elő és utó fizetőimet, hogy nevezett művem sajtó alatt van. S körülbelül jövő év január havában szét fog küldetni. Jelzem, hogy sok akadályal kellett megküzdenem, mivel csak 75-re megy utó és elő fizetőim száma együtt véve, minélfogva az előfizetés útján begyűlt és begyűlendő pénz egy negyedét sem fedezi a kiadás költségeinek. Mindamellert azon reményben, hogy még ezután is lesznek megrendelések, művem sajtó alá adtam. Kérem lelkésztársaimat, szíveskedjenek megrendeléseiket eszközölni, decz. hó végeig még mindig elfogadok előfizetőket 2 frt 50 krajczárjával, a bolti ár magasabb leend. Tisztelettel Nyiregyházán, 1892. okt. 18. Lukács Ödön, f.-szabolesi esperes.

Előfizetési felhívás. Egy kötet költeményt szándékozom kiadni „Fellegetés” cím alatt. Nem tagadom, — a címmel is ezt akarom jelezni, — hogy a költemények legnagyobb részének hangulata borús, sőt itt-ott sötét. Nem tehetek róla, — ilyenek látom az életet. Utam rögös, küzdelemmel, sokszor megrendült hittel járok rajta. Kevés öröm, — több bánat, — itt-ott remény, igen sok esalódás — úgy a mint éltem az életet. Fényes álmok álmodása távol van az én lelkemtől, de valamelyes sikert mégis remélek. Az erkölcsi siker felemel, biztat: az anyagi siker „jól fog”. Az elsőt remélem az igazságos kritikától, a másodikat — talán nem is méltánytalanul — attól az olvasó közönségtől, a mely az én szerény irodalmi működésemet évek óta ismeri. Ebben a reményben bocsátom ki előfizetési felhívásomat. A kötet előfizetési ára: fűzött példány 1 frt. díszkötésben 2 frt. Gyűjtőknek 10 előfizető után tiszteletpéldányt adok. Az előfizetési pénzek vagy megrendelések f. évi november 1-ig nevemre Ér-Kávásra (Szilágy megye, posta helyben) küldendők. Előfizetéseket, megrendeléseket elfogad még a „Szilágy” szerkesztősége Zilahon, a „Szilágy-Somlyó” szerkesztősége Szilágy-Somlyón és a „Nagy-Károly és Vidéke” szerkesztősége Nagy-Károlyban. Giczei Diószeghy Mór.

Ifj. Nagel Ottó könyvkereskedésében Budapest, Múzeum-körút megjelent Knorr Alajos „Önügyvéd”-jének 2-ik füzeté, mely úgy tartalmának gazdagsága, mint a kiállítás csínossága által tűnik fel. 2-ik füzet a közös kormányhatóságok felsorolása mellett ismerteti a közös hadügyminiszterium hatáskörét, a közös állami számvevőszék felállításának és a kabineti iroda működési körét. Ezután a szerző áttér a törvényhatóságok ismertetésére, felsorolja a megyei és törvényhatósági joggal ruházott városi törvényhatóságokat, ezek jogi természetét, szervezetét, a törvényhatósági bizottság szervezetét és hatáskörét, a közigazgatási bizottságot és teendőit a közigazgatás terén, teendőit mint fegyelmi hatóságnak, viszonyát az államhoz és törvényhatósághoz, tagjainak kötelezettségét és felelősségét; az árvaszék hatáskörét; ismerteti a főügyész, törvényhatósági közegeknek, az alispánnak, jegyzőknek, a polgármesternek teendőit, a törvényhatóságok különös jogait a megyei póttadó kivétele tekintetében; a bizottsági tagok felelősségét és a fegyelmi eljárás szabályait. A községek című czikkben a községek jogtermészetének előadása mellett ismerteti a községek hatáskörét; a községi képviselő testületnek, községi előljárásnak szervezetét, az előljárási felelősségét, a fegyelmi községi háztartás és községi adók kivételének, pénztári kezelés és számvétel szabályait, valamint

a községek átalakításának módját. A III-ik fejezet a bírói hatalmat tárgyalja, nevezetesen felsorolja az első folyamodású bíróságokat, ismerteti a kir. járásbírósnak szervezetét, hatáskörét; a kir. törvényszékek szervezetét és hatáskörét, különösen a kir. törvényszékeknek hatáskörét sajtó-ügyekben, bányá-ügyekben; a fumei kir. törvényszék hatáskörét, a budapesti kir. kereskedelmi és váltó-törvényszék szervezetét és hatáskörét; a kisebb peresügyi bíraskodást, eme bíróságok hatáskörét, a községi bíraskodást; felsorolja az ügybírókat, kivételes bíróságokat és a különleges bíróságok közül ismerteti az osztrák m. bank választott bíróságának szervezetét és hatáskörét. A 2-ik füzet tartalmának gazdagsága még inkább ajánlhatóbbá teszi e munkát. Az „Önügyvéd” kapható füzetenként, egy-egy füzet 30 kr. Előfizetés útján 9 füzet 2 frt 70 kr, 18 füzet 5 frt 40 kr.

Különfélék.

Olvasóinkhoz. Tisztelt olvasóink egy része a Lap díja beküldésének elmúlásával Lapunk anyagi ügyeit folytonos zavarban tartja. Többen hátrálékban vannak — nem is említve a folyó évet, melynek már utolsó negyedét töltjük — 1891-ről, sőt 1890-ről is... Higyjék el ezen olvasóink, hogy csak a hátrálékosok nyilvántartásával, azokhoz intézett nyilvános s magán felszólításokkal annyi munkaerő megy kárba, melyet nagy örömmel volnánk képesek nagyobb eredménnyel más téren érvényesíteni. Annak tudata pedig, hogy nyomdai tartozásainkai hátrálékban vagyunk, nekünk sok rossz órát szerez. Tisztelettel kérjük valamennyi hátrálékosainkat, úgy az elmúlt, mint a folyó évről, hogy méltóztassanak az esedékes összeget beküldeni.

Zsinati bizottság. Ev. ref. egyházunk zsinatának azon 15 tagú bizottsága, melyet a Debreczenben felállítandó teljes bölcseleti facultás és a Kolozsvárott létesítendő theologiai szak ügyében küldtek ki, Kun Bertalan püspök úr elnöklete alatt jövő novemberhó 9-én fog összejönni Budapesten.

Debreczeni főiskola. A debreczeni „Hittanszaki Önképző Társulat” folyó évi okt. hó 31-én, d. u. 4 órakor a kollégium dísztermében, a főiskolai énekhar közreműködésével a reformáció emlékére ünnepélyt rendez, a következő tárgysorozattal: 1. „Kis Kápolna” Kreutzertől, előadja a főiskolai énekhar. 2. Alkalmi beszéd, Dr. Erdős József felügyelő tanártól. 3. „Luther éneke”, előadja a főiskolai énekhar. 4. Alkalmi költemény. Irta és szavalja: Pótor Elemér 4. th. 5. „Az Ur pásztorom” Kleintől, előadja a főiskolai énekhar. 6. Értekezés Szegedi Kiss István magyar reformátorról. Dézsy Lajos társulati elnöktől. 7. A 179-ik dícséret 10-ik versének együttes éneklése.

Ötvenéves találkozás. Kik debreczeni főiskolánkban 1842-ben subscribáltak, nov. 1-én ötvenéves találkozásra fognak itten összejönni.

„Gönczi-egyesület” Hajdúmegyében. Az alsó-szaboles-hajdúvidéki ev. ref. egyházmegyei tanító-egyesület mult szept. hó 22-én H.-Szoboszlón tartott közgyűlésén, a megye lelkes, tevékeny s minden nemest és jót melegen pártoló tanfelügyelőjének, Eötvös Károly Lajosnak buzdító felhívására a Szoboszlón született, poraiban is áldott Gönczi Pál emlékére „Gönczi-egyesület” alakítását mondotta ki, mely a többi, más felekezeti tanítókkal, tanügybarátokkal együtt, a felekezeti válaszfalakat akarja lerombolni, egyesíteni akarja a külön-

böző tanügyi érdekeket, s e célra könyvtárt és tanszermúzeumot akar szervezni, egy tanítói otthonot akar létesíteni, s hajlékot fog nyújtani a vidéken működött tanítók Debreczenben tanuló árvaainak s azon kortársaknak, kiket a törvény a nyugdíj áldásaitól megfosztott. Különben, hogy részletesebbek legyünk, az egylet céljait az indítványozó következőleg koronázta: Az oktatásügy népszerűsítése lesz egyik legszebb hivatása. E céljának megvalósítására a hajdúmegyei tanterület valamennyi népoktatási intézete tanítóin kívül törekszik megnyerni a megye területén lévő lelkészeket, segédlelkészeket, tanárokat, köz- és államhivatalnokokat, tanügybarátokat. A tanítókat eddig szétválasztotta a felekezetiiség, s a felekezeti tanítókat a városok egyházi és közoktatási szervezete. Debreczen fényes tantestülete nagy szellemi apparátusával csak Debreczen falain belől fogadta kebelébe a különböző felekezetek tanítóit, ezek aztán csekély számuknál fogva egyesületté nem tömörülhetvén, meg voltak és meg vannak fosztva az egyesületi működés áldásos hasznosságától. A „Gönczi-egyesület“, a létező tanító-egyesületek épségben hagyása mellett, Debreczent összeköti a megyei tanító-egylettel s lerombolja a felekezeti válaszfalakat. Továbbá a tanítónak ismernie kell a tudomány gyors fejlődése szülte legújabb műveket, a tanítás célszerűbb, könnyebb és gyorsabb eszközzésére feltalált taneszközöket. — A „Gönczi-egyesület“ e cél megvalósítására könyvtár és tanszer-múzeum berendezésére törekszik. Elvitáztatlanul szükséges továbbá, hogy a megye szék- és többi városainak tanítói között egy szellemi s baráti találkozó hely (a megye központján, hova különböző érdekek a tanítókat behajítják) legyen berendezve, hogy itt, a mikor menedéket találnak, tanszer-múzeum szemlélete s a könyvtár igénybevétele, vagy helyi és vidéki tanító-társakkal történt találkozásuk folytán az érdeklő, napirenden lévő tanügyi kérdések felől tájékozást nyerjenek. — E sok szellemi hasznot ígérő cél a „Gönczi-egyesület“ egy tanítói „otthon“ létesítése folytán reméli; a „Gönczi-egyesület“ hajlékot nyújthat a vidéken működött tanítók Debreczenben tanuló árvaainak s azon kortársaknak, kiket a törvény a nyugdíj áldásaitól megfosztott. Ime a „Gönczi-egyesület“ terve megvalósításának eszmei vázlata. Ajánljuk első sorban városunk intelligenciájának becses figyelmébe. A „Gönczi-egyesület“ tagsági díja egy évre egy korona (50 kr) leend. — Igérjük, hogy a nemes célú egyesület megalakulását s ügyeit figyelemmel fogjuk kísérni.

A britt és külföldi biblia-terjesztő Társaság megküldte hozzánk utolsó, vagyis 88-ik évi jelentését. Átveszszük abból a következő adatokat. Az 1891—92. évben elterjesztett a Társaság 300 nyelven 3.989,215, fennállása, 1804. óta pedig 131.844,796 egész vagy részbibliát. A Társaság teljes évi bevétele 114,284 font 14 shilling és 1 penny, tehát 1.142.840 arany frtnál több volt. Ausztria-Magyarországon ez évben 165,192 példányt terjesztett el a Társaság, melyből a tulajdonképeni Magyarországra 50,110 példány esik. A hazánkban folytatott munka sikeréről, a biztató jelek szaporodásáról elismeréssel szól a kezünk alatti évkönyv. E nagy Társaságon kívül van még Európában 57 ily célú társaság, melyek fennállásuk óta együtt 17.325,719 és Amerikában 5 Társaság, melyek 59,604,514 bibliát terjesztettek el, a mely számokhoz ha még hozzá vesszszük a britt-indiai Társaság által elterjesztett 3.958,968 példány bibliát, a londoni Társaság által fentebb jelzett rengeteg nagy számú biblián kívül a többi ilyen Társaságok, fennállásuk óta 80.889,201 bibliát terjesztettek el.

Az idők egy szomorú jele. Hazánk egyik távolabbi vidékéről egy lelkészünk küldte be hozzánk közlés végett a következő levelet, melyet valamelyik tanítóképezde egy végzett növendéke intézett hozzá. Mi barátai vagyunk a tanítói kar-nak, üdvös működésüket mindenkor szerető figyelemmel kísé-
sérjük, de mint másutt, náluk is ostromozzuk az esetleg mutatkozó nyegle gögőt, a túlszigázott követeléseket, a szerénytelenséget. De szóljon maga a levél, úgy a mint írva van, betű-ről-betűre: „Tiszteletes Ur! Sajnálom, hogy a Tiszteletes urat egy perczig is megvárakoztattam levelemmel, engem pedig bánt lelkiismeretem, hogy szavamot be nem váltottam. Levelem késésének oka az volt, hogy Szombat este egész éjjel mulattam egy utolsó estén, s másnap mikor Tiszteletes urral találkoztam, nagyon álmos és rozoga voltam. Nem bírván megállani hogy fent legyek, — lefeküdtem s kérem úgy eltaláltam aludni, hogy vasárnap reggeli 10 órától, hétfőn reggeli 6-ig aludtam s így tehát nemcsak hogy levelet nem írhattam de azon, hogy elfogadjam-e ezen állomást még csak nem is gondolkodhattam; Azonban mostan már elhatároztam magam s határozatomat a következőkbe fejezem ki: Minthogy Tiszteletes ur szavai szerint az állást azonnal kellene elfoglalni, én pedig e városból előbb mint 15-ike el nem távozhatok, — mivel megállandósításom a versenytől és attól is csak évek múlva függ — s mert mellékjövedelemre nem számíthatok, a 360 frt pedig megélhetésemet csak egyelőre biztosítja, minthogy borra szivarra és ruhára is kevés volna az, én pedig éhen halni nem akarok, — az állomást nem fogadom el. . . . 1892. aug. 29. Tisztelettel N. N., v. tk.“. A „vtk.“ úr levele utólsó sorait nagy szórt betűkkel írja. De ez nem baj, hanem baj rá nézve az, hogy nem jut eszébe, hogy hány száz és száz család-dos, rendes tanítónknak nincs lakásból és évi 360 frtból álló fizetése. Elfelejtí a nagyreményű ifjú paedagogus azt is, hogy egy káplánnak a legtöbb helyen szintén nem megy ennyire a fizetése. Tanuljon kissé több szerénységet, s szolgáljon ez a kis közlés tanulságul mindazoknak, kik többet várnak ettől a mi szegény egyházunktól, mint a mennyit tőle megérdemelnek.

Meghívó. A nagy-kállói ev. ref. egyház számos építkezéseinek, közelebb monumentális tornya felépítésének alkalmából, folyó évi november 6-ikán, a reformatio évforduló ünnepélyével összekötött hála és örömmünnepet rendez. Az ünnepély programja: I. November 5-én főtiszt. Kiss Áron püspök úr fogadása. II. November 6-ikán délelőtt 9 órakor istenitisztelet a következő sorrenddel: 1. Gyülekezeti ének. 2. Ina: tartja főtiszt. Kiss Áron püspök úr. 3. A polgári dalárda éneke. 4. Alkalmi egyházi beszéd, mondja: nagyt. Lukács Ödön esperes úr. 5. A vegyes kar éneke. 6. Vázlatok a torony történetéből, előadja: Görömbei Péter lelkész. 7. Utvaesorai beszéd, tartja: Sáfrány Zsigmond téglási lelkész. III. Déli 1 órakor közebed a nagyvendéglőben. IV. Délután 3 órakor e. m. lelkészértekezlet. V. Este 6 órakor a vármegye-ház nagytermében hangverseny a következő műsorról: 1. „Rajnai bordal“, Liszt Ferencztől; előadja a polgári dalárda. 2. „Csengetyű dal“ a „Kis molnárnéből“; éneklí Lukács Ilona k. a., zongorán kíséri Farkas Lajos úr. 3. „Hunyadi László-nyitány“, Erkel Ferencztől; előadja a zenekedvelők köre. 4. Előadás a megyei régészet köréből; tartja dr. Jóna András megyei főorvos úr. 5. „Fájó emlék“, Zimaitól; éneklí a polgári dalárda. 6. „Magyar népdalok“, zongorán előadja Nagy Kálmán balkányi lelkész úr. 7. „Rákóczy induló“, Engesszertől; a zenekedvelők körének kísérete mellett éneklí a polgári dalárda. VI. A hang-

verseny után zártkörű táncz. Belépti díj: Ülőhely 1 frt. Állóhely 60 kr. Szállásokról az egyházi előljáróság gondoskodik. Felhívtnak a megjelenni szándékozók, hogy az elszállásolás céljából szándékukat folyó évi november 1-ig a helyi lelkészi hívatallal közöljék, hogy a vendégek elhelyezése iránt az elszállásoló bizottság a kellő intézkedéseket megtehesse. A helyi vasúti állomáson nov. 5-ikén este és 6-ikán reggel kocsik állanak készen a vendégek behozatalára nézve. Nagykállón, 1892. okt. hó. Az ev. ref. egyház előljárósága. — A hangversenyre nov. 5—6-án jegyek válthatók Ursziny Károly úr gyógyszertárában s este a pénztárnál.

Keresztesi Józsefről, egyik leghivatottabb ének-költőnk-ről kezd meg egy cikket K. N. S. úr e lapok 42-ik számában. Ezzel kezdi: „Bizony mindenki elfeledte... elfeledték a papok... elfeledték az írók”. Bocsanat, nem egészen így van a dolog. Tessék megnézni Révész Imrénének énekeskönyvünkről írott történelmi közleményeit (1866.), Kálmán Farkas Éneklőkarát (1880.), az Uj Magyar Athenást (1887.), s hogy egyebeket ne is említsek, a Prot. Szemle legközelebbi (1892. IV.) füzetének 482 lapját: mindenütt kellő és kegyeletes megemlékezés van Keresztesiről, kinek érdekes krónikáját ma is sokan ismerjük és használjuk. Igen köszönjük, ha K. N. S. úr újabb adatokat szolgáltat Keresztesi életéhez, de a papokat és írókat azért nem hagyjuk indokolatlan váddal illetni. Ne akarjunk mindig felfedezők lenni. R. K.

Egyházmegyei jegyzőkönyvek. Az alsó-szaboles-hajdúvidéki, a n.-bányai, a n.-szalontai s a debreczeni egyházmegyeek nyáron tartott közgyűléseinek jegyzőkönyvei beküldetvén hozzánk, közölni fogjuk azokból, a mennyiben adattak ilyenek, az esperesi jelentéseknek közérdekű részleteit.

Megjelent, mint röviden már lapunk mult számában is jeleztük, néhai Révész Bálint püspök irodalmi hagyatékából a II. kötet, a következő czímmel: Halotti és alkalmi imádságok. Függelékül: konfirmációi beszédek. Irta: néhai Révész Bálint. Sajtó alá rendezte és kiadta: Csiky Lajos, debreczeni ev. ref. theol. akadémiai tanár. II. kötet. Debreczen, nyomtatott a város könyvnyomdájában. Ára 2 frt 50 kr. A könyv tartalma következő: A) Halotti imádságok. I. Kiváló emberek, tudományos pályán működött egyének vagy hozzátartozóik felett mondható imádságok. (14 darab). B) Alkalmi imádságok. I. A királyi Felségért élete különböző mozzanatain mondott vagy mondható imádságok. (6 darab). II. Ünnepi és alkalmi imádságok. (18 darab). C) Alkalmi köznapi imádságok. I. Első advent vasárnapját megelőző imádságok a hét minden reggelére és estvéjére. D) Betegkéért mondandó imádságok. (4 darab). E) Előfohászok és megáldások. Függelék. Konfirmációi beszédek. — A II. kötet kapcsán a kiadó a következőket hozza tudomásul: Néhai Révész Bálint irodalmi hagyatékából immár két kötetet bocsátván közre, tudatom, hogy imádságai közül nem szándékozom többet napvilág elé bocsátani, pedig még igen nagy számmal vannak nálam a megboldogultnak ki nem adott ily irodalmi termékei, de a melyek jó részben oly annyira alkalmi jellegűek, hogy csak igen ritka esetben volnának használhatók. A folyó évben még egy kötetnyi munkát bocsátok közre, melyben orációk és halotti egyházi beszédek fognak lenni. E kötet karácsonyra

a megrendelők kezében leend. A jövő évben új megrendelési felhívást bocsátok közzé a megboldogult püspök ünnepi, alkalmi, vasárnapi és esetleg még ez évről fenmaradó halotti egyházi beszédeire. Addig is legyen velünk a jó Isten! Debreczen, 1892. október 18. Csiky Lajos, ev. ref. theol. akadémiai tanár.

Szerk. posta. B. J. N.-Ecsed. Jövő számban mindenestre. — S. L. Krassó. Hasonlóképen. — J. L. Békés. Értékes tanulmányára nehány hét mulva sor kerül.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **CSIKY LAJOS.**

HIRDETÉSEK.

Prot. egyh. irodalmi ujdonságok.

Kókai Lajos

könyvkiadóhivatalában (Budapest IV. Károly-utca 1. sz.) megjelent s kapható:

Néhai Révész Bálint. Halotti imádságok, sajtó alá rendezte Csiky Lajos. I. kötet. Ára füzve 2 frt 50 kr. Díszes vászonkötésben 3 frt. (Bérmertve 20 krral több).

Kenessey Béla. Keresztyén tanítások. (Egy cyklus egyházi beszéd). Ára füzve 1 frt 20 kr. (Bérmertve 10 krral több).

A nt. lelkész urak figyelmébe ajánlom újabban kiadott *prot. egyházi irod. jegyzőkönyvet*, melyet kívánatra azonnal megküldök. 2—3

Magyarország legrégebb harangöntője

Kis-Gejőczben (Ungmege), posta Ungvár.

A nagytiszt. lelkész urak becses figyelmébe!

Szállítok harangokat bármily súlyban, utólagos — a harang kipróbálása utáni — fizetéssel, forgatható fa- vagy vaskoronával. Jót állok a legjobb hangképességért, tartósságért és a szállításnál történhető kárért is. A nem tetsző harangot visszaveszem.

Öntődém, több mint egy százados fennállása óta, közmegelegedésre már nagyon sok harangot szállított, s reményem, hogy becsületes, a kor igényeinek teljesen megfelelő munkámmal a nagytiszt. lelkész urak és a t. közönség bizalmát jövőre is ki fogom érdemelni.

Kiváló tisztelettel

Egry Ferencz,

harangöntő és földbirtokos.

8—10